

Oikeusministeriölle

Oikeusministeriö päätti 17 päivänä joulukuuta 2002 perustaa työryhmän, jonka tehtävänä oli

- 1) tutkia, miten mielentilatutkimuksessa olevien tutkintavankien ja vankien valvontaa ja kohtelua koskevia säännöksiä tulisi selkeyttää,
- 2) selvittää, miltä osin mielentilatutkimuksessa olevien tutkintavankien ja vankien kohtelussa ja valvonnassa tulisi soveltaa mielenterveyslain ja miltä osin valmisteilla olevan vankeuslain ja tutkintavankeuslain säännöksiä ja
- 3) tehdä esitys tarvittavaksi säännöksiksi.

Työryhmän puheenjohtajaksi kutsuttiin lainsäädäntöneuvos Ulla Mohell oikeusministeriöstä ja jäseniksi lääkintöneuvos Sakari Lankinen sosiaali- ja terveysministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Kimmo Hakonen sisäasiainministeriöstä, ylilääkäri Eira Hellblom Terveystieteiden tutkimuskeskuksesta, ylitarkastaja Pasi Oksa rikosseuraamusvirastosta ja lakimies Marja Tohkanen Terveystieteiden tutkimuskeskuksesta. Marja Tohkanen on toiminut myös työryhmän sihteerinä. Sakari Lankinen ei ole osallistunut työryhmän toimintaan.

Työryhmän määräaika oli 30.4.2003. Työryhmä sai pyynnöstään jatkoaikaa 15.9.2003 saakka.

Työryhmä on työnsä kuluessa kokoontunut kuusi kertaa. Työryhmä on myös tutustunut Lapinlahden sairaalan mielentilatutkimusosaston toimintaan. Lisäksi ylitarkastaja Pasi Oksa on työryhmän edustajana tutustunut Vanhan Vaasan sairaalan toimintaan. Työryhmä lähetti työnsä kuluessa eräille vankiloille, mielentilatutkimusyksiköille sekä vankeinhoitolaitoksen ylilääkärille kyselyn selvittääkseen, millaisia ongelmia mielentilatutkimuksessa olevien vankien ja tutkintavankien valvonnassa ja kohtelussa käytännössä on ilmennyt.

Työryhmän työ on ollut jatkohanke oikeusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteiselle työryhmälle, joka sai työnsä valmiiksi vuoden 2001 syksyllä. Aikaisemman työryhmän ehdotuksia selostetaan luvussa 3.

Saatuaan työnsä suoritetuksi työryhmä kunnioittavasti luovuttaa mietintönsä oikeusministeriölle.

Helsingissä 15 päivänä syyskuuta 2003

Ulla Mohell

Kimmo Hakonen

Eira Hellbom

Pasi Oksa

Marja Tohkanen

SISÄLLYSLUETTELO

1.	NYKYINEN LAINSÄÄDÄNTÖ	1
1.1.	Perus- ja ihmisoikeudet	1
1.2.	Voimassa olevat säännökset.....	2
2.	KÄYTÄNTÖ	4
3.	AIKAISEMMAN TYÖRYHMÄN EHDOTUKSET	7
4.	MIELENTERVEYSLAIN 4 a LUKU	9
4.1.	Yleistä	9
4.2.	Perusoikeuksien rajoittamisen yleiset edellytykset (22 a §)	10
4.3.	Tahdosta riippumaton hoito (22 b ja c §)	11
4.4.	Liikkumisvapauden rajoittaminen (22 d §)	11
4.5.	Hoidollinen kiinnipitäminen, eristäminen muista potilaista sekä sitominen (22 e §)	12
4.6.	Omaisuu den haltuunotto, potilaan omaisuuden ja lähetysten tarkastaminen sekä potilaiden tarkastus ja katsastus (22 g, 22 h ja 22 i §t)	13
4.7.	Yhteydenpidon rajoittaminen (22 j §)	14
5.	TYÖRYHMÄN TEKEMÄN KYSELYN TULOKSET	15
6.	VALMISTEILLA OLEVA LAINSÄÄDÄNTÖ	16
6.1.	Rangaistusten täytäntöönpanoa ja tutkintavankeuden toimeenpanoa koskevan lainsäädännön uudistaminen	16
6.2.	Ehdotus laiksi poliisin tiloissa säilytettävien henkilöiden kohtelusta	17
7.	TYÖRYHMÄN EHDOTUKSET	18
7.1.	Lakien soveltamisalan selkeyttäminen	18
7.1.1.	Työryhmän ehdotusten lähtökohdat	18
7.1.2.	Selkeyttämistarpeet	19
7.2.	Säännösehdotukset	24